

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

I

1. Ο Κώδικας αυτός, όγκοδέστατος, είναι εκ χάρτου, διαστάσεων 0,37 X 0,24 και έχει έξωτερικό στερεό χαρτίνο περίβλημα (και δερμάτινη ράχη), στην πρώτη του δέ σελίδα είναι γραμμένα τά εξής:

Κ Ω Δ Ι Ξ

Διαθημών, Πρακτικῶν Δημογεροντίας και Μικτοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου.

2. Ἐχει φύλλα ἀριθμημένα κατά σελίδας - συνολικά 394 -, ὅλα πυκνο- γραμμένα, χωρίς κανένα ἄγραφον μέ 22 εἴδη γραφῆς, χωρίς καμμια διάκριση σέ τμήματα.

Διαιρεῖται σέ δύο μέρη:

Τό ΠΡΩΤΟ, περιλαμβάνει πράξεις που ἀρχίζουν ἀπό τό 1903 και φθάνουν ἀρί 1912, στό ἔτος τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Χαλκιδικῆς.

(Μητροπολίτες Κασσανδρείας στό χρονικό αὐτό διάστημα:

1. Ἰωάννης 1903-1909
2. Βίρηναῖος 1909-1945)

Εἶναι καταχωρημένα σ'αὐτό, ἀνάμικτα, ἀπό τῆ σελίδα 1, ὡς τήν 299.

1. Πρακτικά τῆς Ἐπαρχιακῆς Δημογεροντίας.
2. Ἀποφάσεις τοῦ Μικτοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου.
3. Διαθηκῆαι
4. Ἀγωγῆαι
5. Πληρεξούσια
6. Μισθωτήρια
7. Δωρητήρια
8. Πρακτικά ἐξετάσεως μαρτύρων
9. Προϋπολογισμοί ἐκκλησιῶν.

10. Πρακτικά κηρύξεως Διαθηκῶν ὡς γνησίων καὶ ἐγκύρων.
 11. Διορισμοὶ ἐπιτροπῶν ἐξελεγκτικῶν, τῶν Ἐφορειῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Ταμείων.
 12. Ἀποφάσεις τῶν Πνευματικῶν Δικαστηρίων τῆς Ἐπαρχίας.
 13. Πρακτικά συζητήσεως ἐπὶ ἐνδιαφερόντων τὸν τρόπον θεμάτων, ὡς τὰ κληροδοτήματα Παυλίδου καὶ Φραντζῆ, κατασκευὴ δρόμων κλπ.
3. Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν πολύτιμο ὕλικὸν γιὰ τὸν ἐρμηνευτὴ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ βίου τῆς Χαλκιδικῆς στὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας, γιὰ τὸν μελετητὴ τῶν κανόνων τοῦ Δικαίου ποὺ ἐρρῦθμιζαν τὰς σχέσεις τῶν ὑποδοῦλων Ἑλλήνων τῆς Χαλκιδικῆς, γιὰ τὸν συγγραφέα τῆς Ἱστορίας τῆς Χαλκιδικῆς γενικότερον.

II

1. Τὸ δεῦτερον μέρος τοῦ Κώδικα.

Ἀπὸ τῆς σελίδας 300 ὡς τὴν 394. Περιέχει ἐγγράφους ποὺ ἀναφέρονται σὲ γεγονότα καὶ πράξεις, ἀπὸ τὸ 1912 μέχρι τοῦ 1938.

- 1.- Πρακτικὰ γιὰ τὴν ἀνάδειξη τῶν ἐπιτροπῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἐφόρων τῶν Σχολῶν τοῦ Πολυγύρου.
- 2.- Ἐνοικιαστήρια τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κτημάτων.
- 3.- Διαμαρτυρία - ἀνοίγω εἰσαγωγικά - "διὰ τῆς ἀπομάκρυνσιν τοῦ παλαιμάχου καὶ σεβαστοῦ τοῦ Γένους διδασκάλου κ. Ξεναδίου Παπαγεναδίου διὰ τὴν σκληρὰν ἀπομάκρυνσιν του ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ τῆς Παιδείας Ἰπουργείου".
- 4.- Πρακτικὸν ὅπως τὸ προϊόν τοῦ κισλά δαπανηθῆ γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς δημοσίας ὁδοῦ ἀπὸ τὸν Πολύγυρο μέχρι τῆς παραλίας Καλυβῶν (1914), προϊόν ἀνερχόμενον εἰς ποσὸν τῶν 315 λιρῶν Τουρκίας.
- 5.- Πρακτικὸν ἐξελέξεως - "κατόπιν τοῦ ὑπ' ἀρ. 1078/20 Ἀπριλίου 1915 ἐγγράφου τῆς Ἰποδιοικήσεως Χαλκιδικῆς" - τῶν "ἐξῆς Λογαριασμῶν:

- α) τῶν ὑπερρῶτων οἰκογενειῶν τῶν πεσόντων, ἐράνων"
- β) τοῦ ὑπὸ τῆς ἐταιρίας Μεταλλείων Γερακινηῆς προσφερθέντος ποσοῦ ἐκ 400 δραχμῶν.
- γ) τῶν ἐκ τοῦ κληροφότηματος Παυλίδου εἰσπραχθέντων χρημάτων ἐκ δραχμῶν (1100).
- δ) Πρακτικὸν (1930) ἐλέγχου τῶν πεπραγμένων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπῶν τῶν χωρίων καὶ συστάσεως πρὸς αὐτάς διὰ τὴν σύνταξιν προϋπολογισμῶν καὶ Ἱσολογισμῶν
κ.λ.π. , κ.λ.π."

III

Ἀπὸ τὸ πρῶτο μέρος τοῦ Κώδικος, ποῦ ἀνάγεται ἐπὶ τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας, σταχυολογῶ τὰ ἑξῆς:

1.- Στὴ συνεδρίαση τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1903 (ἀνοίγω εἰσαγωγικὰ)

"τῶν ἀξιοτίμων Ἐποχιακῶν Δημογερόντων"

ἀνεγνώσθη Τεσπερές τῆς Καῦμακαμίας Κασσανδρείας, προτρεπτικὸς ὡς τὸ νὰ παρακινήθῃσι οἱ χριστιανοὶ νὰ συνεισφέρωσι τὰς προαιρετικὰς αὐτῶν συνδρομάς ὑπὲρ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ αὐτοκρατορικοῦ Στρατοῦ.

Ἐνυκρίθη ἵνα ἐπ' ἐκκλησίαις γένηται ἡ δέουσα πρὸς τοῦτο προτροπή."

2.- Τὸν πρόλογον τῶν Διαθηκῶν τῶν καταρτιζομένων ἐνώπιον τοῦ

Μητροπολίτου ἢ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου:

"Παραβάντος τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ τὴν ζωοποιὸν τοῦ Θεοῦ ἐντολήν ἅπαντες ἡμεῖς τῷ θανάτῳ παραδιδόμεθα, ἐν ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, ἣν οὐκ οἶδαμεν.

Πρὸς δέ καὶ τὸ ἀφευδὲς στόμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀκούομεν λέγον "Γρηγορεῖτε, οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδέ τὴν ὥραν ἐν ἣ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται".

Τοῦτου ἕνεκεν καγὼ ὁ ὑποφαινόμενος Ἀργύριος Τριανταφύλλου,

κάτοικος Καλάνδρας - φοβούμενος μήπως διά τό άδηλον τής ω-
 ρας τοϋ θανάτου τά κατ'έμέ μείνωσι άδιάθετα καί προκύψουν οϋ-
 τω μετά τόν θάνατόν μου έριδες καί διενέξεις μ ζών είσέτι καί
 έχων τάς φρένας σώας, διατίθεμαι, οίκειά βουλήσει, τήν παροϋ-
 σαν μου τελευταίαν διαθήκην ώς έξής:

.....

Έν Καλάνδρα τή 27 'Ιουνίου 1907

Ο Διαθέτης...

Ο Έφημέριος πρωθιερεύς βεβαιοϋ
 τό γνήσιον τών υπογραφών

3.- Στή συνεδρίαση τής 28 'Απριλίου 1906 τοϋ Μικτοϋ Έκκλη-
 σιαστικοϋ Δικαστηρίου (άνοίγω είσαγωγικά)

"καθωρίσθησαν τά γραφικά καί παρόμοια δικαιώματα τοϋ γρα-
 φείου τής Μ.Μητροπόλεως ώς έξής: (έπιλέγουμε ώρισμένα κονδύλια)

α) Άδεια γάμου	γρόσια	30
β) παρεμπόδιεις γάμου	γρόσια	50
γ) Τακρίριον	"	10
δ) Διαλυτήριον άρραβώνος		60
(τά γρόσια 50 άνήκουσιν τῷ χωρίῳ τών διαδίκων)		
ε) Διαζύγιον	γρόσια	200
στ) Έγγραφον καταγραφής καί έ- ξασφαλίσεις περιουσιῶν ὑπέρ τῶν κληρονόμων	γρ.	20

4.- Τό Μικτόν Έκκλησιαστικόν Δικαστήριον συνεδρίαζε τήν 6ην
 Μαΐου 1906. Πρόεδρος ό Μητροπολίτης 'Ιωάννης. Μέλη οί 'Αργύ-
 ριος Παπαδόπουλος, Κώστας Γαλανός, Κώστας Κότσιανος.

Διάδικοι: Ἐνάγουσα, Ἑλένη Σοφιοῦ, ἐναγόμενος Ἰωάννης Μακέδος, ἀμφότεροι κάτοικοι Καφοχώρας, παρόντες.

Ἀναγιγνώσκεται ἡ ἀγωγή καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἡ ἐνάγουσα λέγει:
"Ν ἄ ἐ π α χ θ ἦ ὄ ρ κ ο ς τ ὄ ἐ γ κ υ μ ο ν ο ὕ μ ε ν ο ν
ἔ χ ω π α ρ ἄ υ τ ο ῦ (τοῦ ἐναγομένου) καὶ μόνον ἐπὶ ὑπο-
σχέσει γάμου".

"Ἄν δοθῇ ὄρκος αἴρω πᾶσαν ἀπαίτησιν:"

"Συναισθανόμενος ἑαυτὸν ἀθῶον προάγομαι νὰ ὑποστῶ τὸν ὄρκον"
ἀπαντᾷ ὁ ἐναγόμενος.

Ἄλλὰ τὸ Δικαστήριον διακόπτει τὴν συνεδρίασιν. Καὶ διαβάζω
εἰς τὴν ἀπόφασιν:

"Ἐπὶ τούτῳ προτροπῆς γενομένης, καλῶς καὶ δοθείσης
πρὸς τοῦτο προθεσμίας ὥρῶν τινῶν, μετὰ παρέλευσιν τῶν
ὁποίων ἐδήλωσε. Τὸ νὰ συζευχθῶ αὐτὴν δέν πρέπει οὔτε
λόγος νὰ γίνεται, θεωρῶν τὸ πρᾶγμα διὰ τὸν ἑαυτὸν ἀδύ-
νατον καὶ ὅτι διὰ τὸ τεχθησόμενον βρέφος τὴν διατροφήν
αὐτοῦ ἐπαρῆμαι εἰς τὴν εὐθυδικίαν τοῦ Δικαστηρίου καὶ
πρὸς τοῦτο ὑπογράφω ῥῆδε: Ἰωάννης Ἀναστασίου".

Ἐπὶ τούτου, σκέψεως γενομένης, ἐνεκρίθη καὶ ὠρίσθη
ὁμοθυμῶς μηνιαία διατροφή τοῦ τεχθησομένου τέκνου ἀπὸ
τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ 7ου ἔτους τῆς ἡλικίας
του, ἐάν ζήσῃ, 30 γρόσια κατὰ μῆνα" (Κώδικε σελ. 187).

IV

1. Δέν εἶναι δυνατόν βεβαίως στὴν ἀνακοίνωση αὐτὴ νὰ ἐμφανισθῇ
ἔστω καὶ σὲ βραχύτατη περίληψιν τὸ ὕλικόν τοῦ Κώδικα.

Ἀπὸ τὴν μελέτη ὅμως τοῦ περιεχομένου του, ὁ ἐρευνητὴς ἀντλεῖ
πλήρη στοιχεῖα:

- 1.- Γιά τὰ πνευματικὰ Δικαστήρια ποῦ ἤδρευαν σὲ κάθε
χωριὸ τῆς Χαλκιδικῆς καὶ τὸ Μικτὸ Ἐκκλησιαστικὸ Δικαστή-
ριο ποῦ ἦταν τὸ κύριον ὄργανον τῆς ἀπονομῆς τῆς Δικαιοσύ-
νης στὴ Χαλκιδική.

2.- Για τις δικαιοδοσίες των και τις διαδικαστικές πράξεις

3.- Για την εκτέλεση των αποφάσεων.

Καμμιά απόλυτως δεν έμεινε τότε ανεκτέλεστη, δοθέντος ότι τότε τά μέσα της αναγκαστικής Έκτέλεσης - κατά πολύ πλέον επίφοβα και δραστηνά από τά σημερινά - , "Ήτανε, τό επίτιμιον και ό άφορισμός.

4.- Για τά ένδικα μέσα.

5.- Για την κρίση των Δικαστηρίων, που έμπνέονταν από τις διατάξεις της Έξαβίβλου του Αρμενοπούλου - Κώδικα μέ διατάξεις του Βυζαντινού Δικαίου που έπιδόθηκε τό 1345 - και από τά νομικά έθιμα τά όποια υπερίσχυαν των κανόνων του Κώδικα, αυτού."

2. "Όλα αυτά τά στοιχεΐα μου έδωκαν τό κύριο ύ λ ι κ ό για τή συγγραφή τής μελέτης μου:

"Έκκλησία και Δίκαιον στή Χαλκιδική επί Τουρκοκρατίας" που θα κυκλοφορήση προσεχώς.-